

OLIIY TA'LIM TALABALARINING MANTIQUIY FIKRLASH QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI.

Xudoyberdiyeva Sabina Rustam qizi

Xusanova Dildora Bexzodovna

Ravshanov Umarxon Fozilxon o'g'li

Shomurodova Ug'iloy Umidjon qizi

Eshnazarova Gulzoda Ravshan qizi.

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti talabalari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15115876>

Annotatsiya. Ta'lim berish tizimining asosiy maqsadlaridan biri, jamiyatga kerakli malakali mutaxassisni tayyorlashdir. Yosh mutaxassis doimo murakkablashib borayotgan ma'lumotlarni qabul qilishda qiyinchilik sezmasligi uchun oliy o'quv yurtlari oldida kreativ, ijodiy fikrlovchi shaxs tayyorlash vazifasi turadi. Mantiqiy fikrlash bizni o'rab turgan va sodir bo'layotgan har bir narsaga aql-idrokni aniqlashga imkon beradi, shuning uchun uni ishlab chiqish va qo'llash odamlar uchun juda muhimdir.

Kalit so'zlar: mantiqiy fikrlash, qobiliyat, ta'lim, tibbiyot, mutaxassis, ijodiy fikrlash, axborot texnologiyalar, matematik mantiq, ehtimollar nazariyasi, matematik statistika elementlari, voqelik.

THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF LOGICAL THINKING SKILLS OF HIGHER EDUCATION STUDENTS.

Abstract. One of the main goals of the education system is to train qualified specialists necessary for society. So that a young specialist does not experience difficulties in perceiving increasingly complex information, higher education institutions have the task of training creative, creative thinking individuals. Logical thinking allows us to determine the reason for everything that surrounds us and happens, therefore its development and application are very important for people.

Keywords: logical thinking, ability, education, medicine, specialist, creative thinking, information technologies, mathematical logic, probability theory, elements of mathematical statistics, reality.

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ НАВЫКОВ ЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.

Аннотация. Одной из основных целей системы образования является подготовка квалифицированных специалистов, необходимых обществу. Перед высшими учебными заведениями стоит задача подготовки творческих, творческих личностей, чтобы

молодым специалистам не было трудно воспринимать все более сложную информацию. Логическое мышление позволяет нам осмысливать все, что нас окружает и происходит, поэтому людям очень важно развивать и применять его.

Ключевые слова: логическое мышление, способность, образование, медицина, специалист, творческое мышление, информационные технологии, математическая логика, теория вероятностей, элементы математической статистики, реальность.

Ishning vazifasi: Talabanning o'quv faoliyatini takomillashtirish, ya'ni uning intellektual fikrlash qobiliyatini shakllantirish zamonaviy ta'limning asosiy natijasi bo'lishi lozim. Hozirda oliy o'quv yurti talabalarida bilimlarni izlab topish haqidagi meta-bilimlar shakllangan bo'lishi ham talab qilinmoqda. Ular ilmiy izlanish mantig'i bilan izlanish faoliyati texnologiyasi bilan tanish bo'lishlari, ularda o'z faoliyati natijalarini baholay olish, uni korreksiya qilish, izlanish natijalarini ifodalash va taqdim etish ko'nikmalari ham shakllantirilgan bo'lishi lozim.

Ishning maqsadi: Talabalarda ijodiy va mantiqiy fikrlashni o'stirish va rivojlantirish, ularni muayyan ko'nikma va malakalar bilan qurollantirish bugungi kun talabidir. Bunda talabani har tomonlama rivojlantiradigan, uni ijodiy va mustaqil fikrlashga o'rgatadigan, qobiliyatini qadamba-qadam o'sishiga imkon yaratadigan, tafakkurining yangi-yangi qirralarini ochadigan ta'lim-tarbiya muayyan pedagogik metodlar uyg'unligidagina aniq natijalarga erishish imkonini berishini ta'lim amaliyoti ko'rsatayotganligi uchun ham mashg'ulotlarda talabalarning ijodiy qobiliatlari va mantiqiy fikrlashlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'limning faol texnologiyalaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Material va uslublar: Mantiqiy fikrlash bu - insonning bizni o'rab turgan hamma narsani va harakatlar, narsalar yoki hodisalar o'rtasidagi munosabatlar yoki farqlarni anglash qobiliyati hisoblanib, tahlil qilish, taqqoslash, mavhumlashtirish va tasavvur qilish orqali uni kuzatishi mumkin.

Bolalarda bolalikda faqat aniq fikrlar rivojlanadi. Biroq, balog'atga etish davrida biz mantiqiy fikrlashni hosil qila olamiz va kundalik hayotda yuzaga keladigan turli xil vaziyatlarni hal qilish uchun uni doimiy ravishda qo'llay olamiz.

Mantiqiy fikrlash doimiy ravishda turli xil ilmiy ishlarda qo'llaniladi, chunki bu avvalgi tajribalardan kelib chiqadigan turli xil echimlar orqali ob'ektlarni, farazlarni, protseduralarni tahlil qilish, taqqoslash, aniqlash va farqlash imkonini beradi.

Shu sababli, mantiqiy fikrlash bizni atrofimizdagi turli xil vaziyatlarni yoki ob'ektlarni mulohaza qilish, bahslashish va tushuntirish vositasi deb hisoblashadi.

Mantiqiy fikrlashning rivojlanishi, har bir kishiga, yoshidan qat'i nazar, zarurdir.

Mantiqiy fikrlash qobiliyati sizni tezroq qaror qabul qilish, mantiqiy zanjirlar yaratish, turli ob'ektlar orasidagi munosabatlarni topish va natijani qisqa muddatda oldindan belgilash imkonini beradi. Bundan tashqari, har bir kishi boshqalarning xatti-harakatlarini tahlil qilib, ularning harakatlarining sabablarini aniqlay oladigan rivojlangan mantiqiy fikrlash orqali va maxsus tadbirlar, o'yinlar va mashqlar orqali erishiladigan qobiliyatdir.

Mantiqiy fikrlash turlari asosan uch turg bo'liadi: 1. Analitik fikrlash- mantiqiy fikrlash vositalari haqiqiy vaziyatni baholash va tahlil qilish uchun ishlatiladi. 2. Konvergent fikrlash - u vaziyat yoki muammo uchun xulosani aniqlash uchun avvalgi tajriba va tushunchalarga asoslanadi. 3. Turli xil fikrlash - bu fikrlashda, boshqa tajribalar yoki amaliyotlarda paydo bo'lgan turli xil mantiqiy fikrlarni qo'llash orqali vaziyat yoki muammoga bir nechta mumkin bo'lgan echimlarni berish mumkin.

Tibbiy ta'limning o'ziga xos xususiyatlaridan biri-bo'lajak tibbiyot xodimlarining mustaqil fikrlash qobiliyati darajasi bilan xarakterlanadi. Agarda talaba mustaqil izlanish, mantiqiy fikrlash va mustaqil yechimlar qabul qilish qobiliyatiga ega bo'lmasa, kelajakda unga insonlarning salomatligi bilan bog'liq bo'lgan muhim ishlarni ishonib topshirib bo'lmaydi.

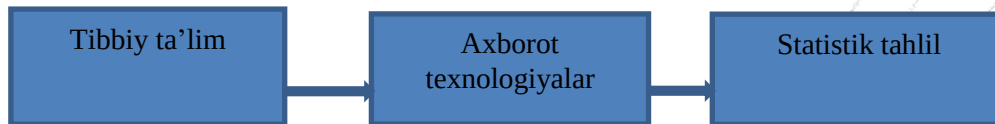
Shuningdek, talabaning kelajakda mustaqil faoliyat yuritishini ta'minlashda fanlar integratsiyasi muhim o'rin tutadi. Bu masala esa o'quv rejasini shakllantirishda fanlarning o'zaro bog'liqligi, bir-biriga ta'siri va ularning salmoqlilik darajasini hisobga olishga bog'liq. Ko'rinib turibdiki, o'quv rejasini yagona tizim sifatida qarab unga tizimli yondoshish zarur.

Ma'lumki, har qanday mutaxassis o'z sohasida kompetent professionalizmga ega bo'lgan taqdirdagina haqiqiy mutaxassis hisoblanadi. Bunday mutaxassis har bir fikrini asoslay bilishi kerak. Bu esa talabadan faqat mutaxassislik fanlarini emas, balki mantiqiy fikrlash qobiliyatini o'stiruvchi fanlarni ham o'rganishni taqozo etadi. Ushbu muammoni hal etishda axborot texnologiyalar, matematik mantiq, ehtimollar nazariyasi va matematik statistika fanlari talabalar mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda alohida ahamiyat kasb etadi. Bu esa o'z navbatida tibbiy ta'lim yunalishlarida ham matematik mantiq, ehtimollar nazariyasi va matematik statistika elementlari, informatika va axborot texnologiyalari fanlarini chuqurlashtirilgan holda o'tish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Ma'lumki, tibbiyotda uchraydigan muammoviy vaziyatlar bo'yicha to'g'ri xulosalar chiqarishda o'z fikrini asoslash va voqealikni kelib chiqish sabablarini aniqlash, hamda vaziyatlarni baholash yuqorida qayd etilgan fanlarga asoslanishni taqozo etadi.

Shuningdek, biror voqealikning boshqalari bilan bog'lik holda ro'y berishini baholashda shartli ehtimoldan foydalanish mumkin va boshqa misollarni ko'plab keltirsa bo'ladi. Masalan tibbiy diagnostikada shartli ehtimolning ahamiyati juda katta.

Yuqoridagi xulosalar shuni ko'rsatadiki, axborot texnologiyalar yutuqlarini matematik mantiq, ehtimollar nazariyasi va matematik statistika elementlari kabi fanlar bilan birgalikda o'rganish va undan o'rganilayotgan vaziyatga nisbatan xulosalar chiqarishda foydalanish, ya'ni bemorga tashxis qo'yishda foydalanish aniq natijalarga olib kelishiga asos bo'lishi mumkin.

Demak, vaziyatga quyidagi sxema asosida yondoshish yaxshi natija berishi mumkin:

Ko'rinib turibdiki, talaba ma'lum vaziyatlar bo'yicha statistik ma'lumotga ega bo'lsa, uni axborot texnologiyalari yutuqlari yordamida tahlil etish zaruriyatini his etadi va unga asoslanib vaziyatga nisbatan asoslangan mantiqiy xulosalar chiqarishga odatlanadi. Boshqa tomondan bo'lajak mutaxassislar o'z sohasida axborot texnologiyalari yutuqlariga ijodiy yondoshgan holda undan unumli foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Yuqorida yuritilgan fikrlarga asoslangan tibbiy ta'lim natijasida talaba mustaqil faoliyat ko'rsatishga yoki magistraturada o'qishni davom ettirib, kelajakda kompetent professionalism darajasiga ko'tarilishi mumkin.

REFERENCES

1. Mantiqiy fikrlashning ma'nosi Ensiklopediya, 2022 y.
2. "Oliy tibbiy ta'lim islohatlarida innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni va samaradorligi" XIV - o'quv-uslubiy seminar, 2019 y.
3. O.U. Avlaev, S.N. Juraeva, S.R. Mnrzaeva. "Ta'lim metodlari". Ukuv-uslubiy kullanma. Toshkent: - «Navruz» nashriyoti. 2017 y.
4. Innovatsion ta'lim texnologiyalari / Muslimov N.A., Usmonboeva M.H., Sayfurov D.M., To'raev A.B. - Toshkent: 2015
5. O.D.Raximov, O.M.Turg'unov, Q.O.Mustafaev, H.J.Ro'ziev Zamonaviy ta'lim texnologiyalari /Toshkent, "Fan va texnologiya nashriyoti", 2013y.,
6. Шагазатова, Б. Х., & Кудратова, Н. А. (2016). ОЖИРЕНИЕ: ПУТЬ ОТ ИЗМЕНЕНИЯ ОБРАЗА ЖИЗНИ ДО МЕТАБОЛИЧЕСКОЙ ХИРУРГИИ. Knee Surgery, Sports Traumatology Arthroscopy, 24, 1741-1742.
7. Mirkhaydarova, F. S., & Axmedova, F. S. (2023). FEATURES OF DIABETES MELLITUS IN HIV-INFECTED PATIENTS. American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences, 1(08), 271-275.